

.....

VIA ANTICA BT.

**Döntéselőkészítő hatástanulmány
a Tiszakóród 0100/26, 27, 69, 71, 73, 75, 77, 79, 81
helyrajzi számú ingatlanon tervezett
anyagnyerőhely engedélyeztetési eljárásához**

**KÉSZÍTETTE:
DR. SZALONTAI CSABA PhD
RÉGÉSZ, ÖRÖKSÉGVÉDELMI SZAKÉRTŐ
SZEGED, 2019. NOVEMBER 17.**

Via Antica Bt, 6726 Szeged, Izabella u. 5.
Számlaszám: 11100403-21449541-35000008
ADÓSZÁM: 21449541-1-06
E-mail: csaba.szalontai@gmail.com
Tel.: +36/62/421-594; +36/20/9-332-941

.....

1. Bevezetés. Az Örökségvédelmi hatástanulmány tárgya és céljai.....	2
2. Vizsgálat, értékelés.....	4
5. Összefoglalás.....	6
6. Nyilatkozat	7
7. Térképek.....	8

1. BEVEZETÉS. AZ ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY TÁRGYA ÉS CÉLJAI

Jelen hatástanulmány a Teszt Kft (székhely: 5600. Békéscsaba, Bartók Béla út 23/A 9/36) megbízásából készült a Tiszakóród 0100/26, 27, 69, 71, 73, 75, 77, 79, 81 helyrajzi számú ingatlanon tervezett anyagnyerőhely komplex műveleti terve engedélyeztetési eljárásához.

A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet 83. § (3) bekezdésében megfogalmazottak alapján megkezdett tervezési munkánk célja az, hogy a beruházás előkészítését meghatározó feltételeket tisztázza, különös tekintettel a beruházási terület örökségvédelmi érintettségére. Ennek érdekében a hatósági előírásnak megfelelő terepbejáráson alapuló döntéselőkészítő örökségvédelmi hatástanulmányt készítettünk a megrendelő kifejezett kérésére.

Amennyiben a beruházási terület örökségvédelmi érintettségére a tervezés során fény derül, akkor a tervezett beruházás által az örökségvédelmi elemekre mért hatás csökkentése érdekében az örökségvédelmi hatóság engedélyében előírta a szükséges feltételeket. Ez alapján a beruházási területen kizárólag az esetlegesen ott található régészeti megelőző feltárása után kezdhető el a bányászati tevékenység.

Az Örökségvédelmi hatástanulmány készítését és annak részleteit a hivatkozott rendelet 83–84. § szabályozza.

A döntéselőkészítő örökségvédelmi hatástanulmány és az értékvédelmi terv részletes tartalma

1. Vizsgálat: szöveg, térképi ábrázolás, fotók azonosításra alkalmas adatokkal és formában:

1.1. történeti leírás és a változással érintett területen

1.1.1. régészeti örökség felmérése esetén terepbejárás,

1.1.2. műemléki értékek felmérése, települési értékleltár felvétele szemrevételezéssel,

1.2. természet, táj, tájhasználati és településszerkezeti összefüggések,

1.3. településképek és utcaképek,

1.4. településszerkezet és területhasználat,

1.5. településkarakter: telekszerkezet és telekhasználat, beépítési mód és épülettípusok,

1.6. védettségek felsorolása (régészeti, műemléki, világörökségi érintettség),

1.7. az örökségi értékek elemzése,

1.8. területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggésrendszerében.

2. Változtatási szándékok: a tér- és időbeli folyamatok szöveges és összehasonlító térképi vagy grafikus megjelenítése:

2.1. településhálózati és tájhasználati változás,

2.2. településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás,

2.3. infrastrukturális változás,

2.4. műemléki értékek felmérése esetén a középtávon tervezett, a települési értékleltárban szerepeltetett létesítmények megjelenését érintő beavatkozások megnevezése és rövid ismertetése.

3. Hatáselemzés szöveges és ábrázolt formában a különböző hatásterületek kijelölésével:

3.1. történeti településszerkezetet érintő következmények,

3.2. természeti, táji hatások,

3.3. a vizsgált érték feltárulásának változásai,

3.4. régészeti emlékek, műemléki értékek feltárhatóságának, megmaradásának, elfedésének, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei,

3.5. műemlékek megújulásának és fenntarthatóságának gazdasági lehetőségei,

3.6. környezeti terhelések és az épített örökség műszaki állapotának összefüggései,

3.7. folyamatok iránya, visszafordíthatósága,

3.8. kárenyhítés lehetősége, költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei.

4. A műemléki értékek tekintetében települési értékleltár tartalmazza:

4.1. az építészeti örökség országos védelemre méltó létesítményeinek azonosító adatait (megnevezés, cím, helyrajzi szám, jellemző fénykép),

4.2. a közterület felé eső homlokzatok, nézetek megőrzendő, az építészeti kialakítás karaktere szempontjából jelentős értékeit,

4.3. a létesítmények további – szemrevételezéssel megállapítható – értékeit.

5. Az értékvédelmi terv tartalmazza:

5.1. az értékek meghatározását és tudományosan megalapozott rangsorolását,

5.2. az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontokat és követelményeket,

5.3. az értékleltárban szerepeltetett értékek védelmét biztosító feladatok meghatározását,

5.4. az értékvédelemre irányuló tevékenységek prioritásainak meghatározását, ütemezését, felelőseinek megnevezését.

A beruházót képviselő bányatervező a vizsgált területen tervezett anyagnyerőhely létesítésének engedélyeztetési eljárásához rendelte meg a hatástanulmányt.

A tervezett beruházás, amelyhez jelen örökségvédelmi hatástanulmány készül: a „VTT Felső-Tisza árvízvédelmi rendszerének kiépítése Tisza-Túr

tározó” c. KEHOP 1.4.0-15-2016-00011 azonosítószámú projekthez kapcsolódó tervezési és kivitelezési feladatok ellátása FINIC Sárga Könyv alapján”. Kivitelező: Mészáros és Mészáros Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság (címe: 8086 Felcsút, 0311/5 hrsz., Adószám: 12671003-2-07.

A megbízás tárgyát képező munkát 2019. szeptemberében kezdtük meg. Elsőként a megbízó által átadott térkép segítségével azonosítottuk a helyszínt, majd elvégeztük a beruházási terület régészeti örökségvédelmi érintettségének felmérését, régészeti terepbejárás keretében. Az elvégzett munka keretét és nagyságát a tervezett beruházási terület teljes egésze jelentette.

2. VIZSGÁLAT, ÉRTÉKFELMÉRÉS

A hatástanulmány készítéséhez használt források

1. Topográfiai térképek. Méretarány: 1: 10 000 811-132
2. Történeti térképek:
 - Az Első Katonai Felmérés. Die erste militärische Aufnahme (1763–1785). Arcanum 2006. (DVD)
 - Második Katonai Felmérés: Magyar Királyság (és a Temesi Bánság). Új kiadás. Georeferált. Arcanum Kiadó 2006. (DVD)
 - Harmadik Katonai Felmérés 1869–1887. Arcanum 2007. (DVD)
 - Magyarország topográfiai térképei a második világháború időszakából. 1:50.000. Arcanum 2008. (DVD)
3. A Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázisa (utolsó letöltés: 2019. szeptember 20.)

1. Vizsgálat: szöveg, térképi ábrázolás, fotók azonosításra alkalmas adatokkal és formában:

A vizsgált terület Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében található a Szatmárban, Tiszaórádtól délnyugatra 2,7 km-re (1. térkép).

1.1. történeti leírás és a változással érintett területen

1.1.1. Terepbejárás a beruházási területen: A terepbejárásra 2019. szeptember 27-én került sor. A vizsgált terület nagysága 11,15 ha.

A vizsgált terület Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a szatmári tájban található Tiszaórádtól délnyugatra, a szabályozott Túrtól keletre. Déli szélé a Túrba ömlő Hódossy-ér északi partjára támaszkodik, itt egy kisebb, a mederrel párhuzamos érhát található. Ettől eltekintve a teljes felülete sík, egyenletes.

A terepbejárást semmilyen körülmény nem zavarta, a vizsgált terület teljes felülete szántott, tárcsázott volt. A terepbejárást a hossztengety mentén végeztem, többszöri oda-vissza haladással. A beruházási terület határait Garmin 60c gps-szel követtem.

A terepbejárás **sem régészeti leletet, sem régészeti lelőhelyre utaló nyomokat nem találtam.**

A régészeti lelőhely nyilvántartás a vizsgált területről **régészeti lelőhelyet nem tart nyilván.**

1.1.2. A vizsgált területen **műemléki érték nem található**, mivel külterületen helyezkedik el, ezért, a települési értéktárhoz sem tartalmaz elemeket.

1.2. Az I-II. katonai felmérések egyöntetű képet alkotnak a területről: előntésmentesként jelölik a környezetével együtt.

1.3. A vizsgált terület külterületen helyezkedik el, ezért a településkép és utcakép szempontjából nem vizsgálható.

1.4. A vizsgált terület külterületen helyezkedik el, ezért a településszerkezet és területhasználat szempontjából nem vizsgálható. A terület településtörténeti összefüggéseit az I-III. katonai felmérésen tanulmányoztuk, mindegyik lakatlannak jelöli.

A vizsgált területen és annak tágabb környezetében található régészeti korú települések a felszín alatt találhatóak, nagy távolságban vannak, tehát azok semmilyen módon nem részei a táji látványnak.

1.5. A vizsgált terület külterületen helyezkedik el, ezért a településkarakter szempontjából nem vizsgálható.

1.6. **A vizsgált területen sem régészeti, sem műemléki, sem pedig világörökségi érintettség nincs, védett elemek nem találhatóak.**

1.7. Mivel a vizsgált területen érintett örökségvédelmi elem nem található, ezért az örökségi értékek nem elemezhetők.

1.8. Mivel a vizsgált területen érintett örökségvédelmi elem nem található, ezért a területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggésrendszerében nem elemezhető.

2. Változtatási szándékok:

A tervezett beruházás anyaggyerőhelyként fog üzemelni. Ennek ma még nem állnak rendelkezésre olyan részletes adatai, amelyekből a tér- és időbeli folyamatok elemezhetők lennének. Valószínű azonban, hogy a szokásos kitermelési módszerekkel fog üzemelni, azaz az egyik oldalról megkezdve folyamatosan mélyítik annak felületét, és szállítóútvonalon fogják a kitermelt anyagot kiszállítani.

2.1. A tervezett tevékenység nincs hatással sem a településhálózatra. A tájhasználat későbbi változásának részletei az örökségvédelmi tervezéskor nem ismertek, de vélhetően vagy nyitott víztükrű tóként

fog működni, vagy pedig megtörténik a rekultivációja, és valamilyen mezőgazdasági tevékenység fog folyni rajta.

2.2. A tervezett tevékenység nincs hatással sem a településszerkezetre, sem a területhasználatra, sem pedig beépítettségre.

2.3. A tervezett tevékenység nincs hatással infrastrukturális változás,

2.4. Mivel a tervezett beruházás nem érint műemléket, ezért beavatkozást nem igényel.

3. Hatáselemzés

A tervezett beruházás hatásterülete jól lokalizálható, melynek körvonala egyértelmű és világos. Ezen kívül olyan hatáselemzés, amellyel egy örökségvédelmi hatástanulmányban foglalkozni kellene, nincs.

A hatásterületen belül nincsenek történeti településszerkezetek, ezért ezeket érintő negatív hatás sincs. Régészeti emlékek nem találhatók a területen, erre utaló adat nincs sem a lelőhely nyilvántartásban, sem a terepbejárás nem hozott elő ilyen adatot. Nincs a vizsgált területen műemléki érték sem, ezért ezeket érő negatív hatással nem kell számolnunk. Amennyiben a tevékenység során nem várt régészeti lelet vagy lelőhely kerül elő, akkor az örökségvédelmi jogszabályok betartásával biztosítani lehet a hatáscsökkentést.

A terület és a környezetének adottságai alapján régészeti korú lelőhelyek, vagy leletek előkerülésének minimális az esélye.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

A tervezett homokbánya területén nincs nyilvántartott régészeti lelőhely, vagy műemlék. A terepbejáráson régészeti lelőhelyet, vagy arra utaló nyomokat nem találtunk, ennek előkerülésének minimális a valószínűsége.

6. NYILATKOZAT

Alulírott nyilatkozom, hogy

- a tervezett megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak
- a hatósági előírásoknak
- jelen hatástanulmány készítésére jogosultsággal rendelkezem. A jogosultságot kiállította: Miniszterelnökség. Nyilvántartási számom: 15-020.

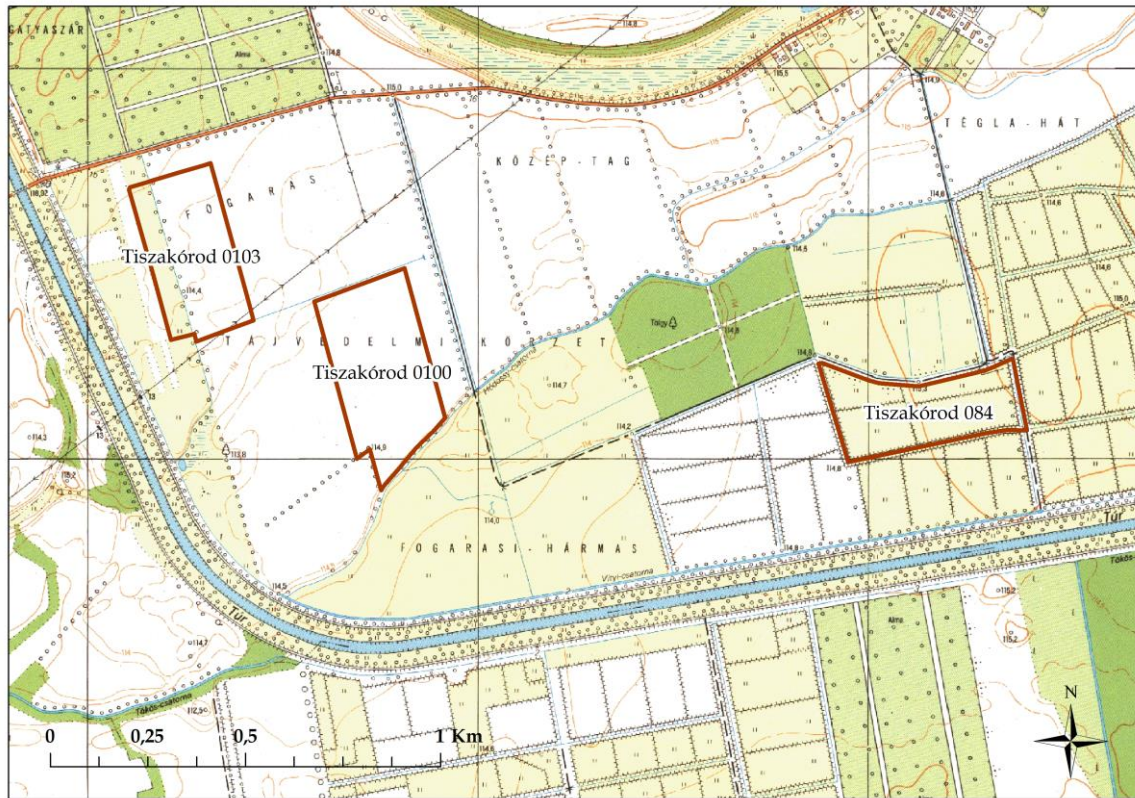
Az Örökségvédelmi hatástanulmány a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény alapján szerzői jogvédelem illeti meg. A vagyoni jogok tulajdonosa a Via Antica Bt (6726 Szeged, Izabella u. 5.). Az örökségvédelmi hatástanulmány sokszorosítása, idézése, vagy bármilyen felhasználása csak a jogtulajdonos előzetes írásbeli hozzájárulásával lehetséges. Az örökségvédelmi hatástanulmány megrendelője a szerződésben meghatározott célra jogosult felhasználni, de nem jogosult azt átdolgozni, vagy mások részére végzett szolgáltatás vagy mások által készített tanulmány részeként felhasználni.

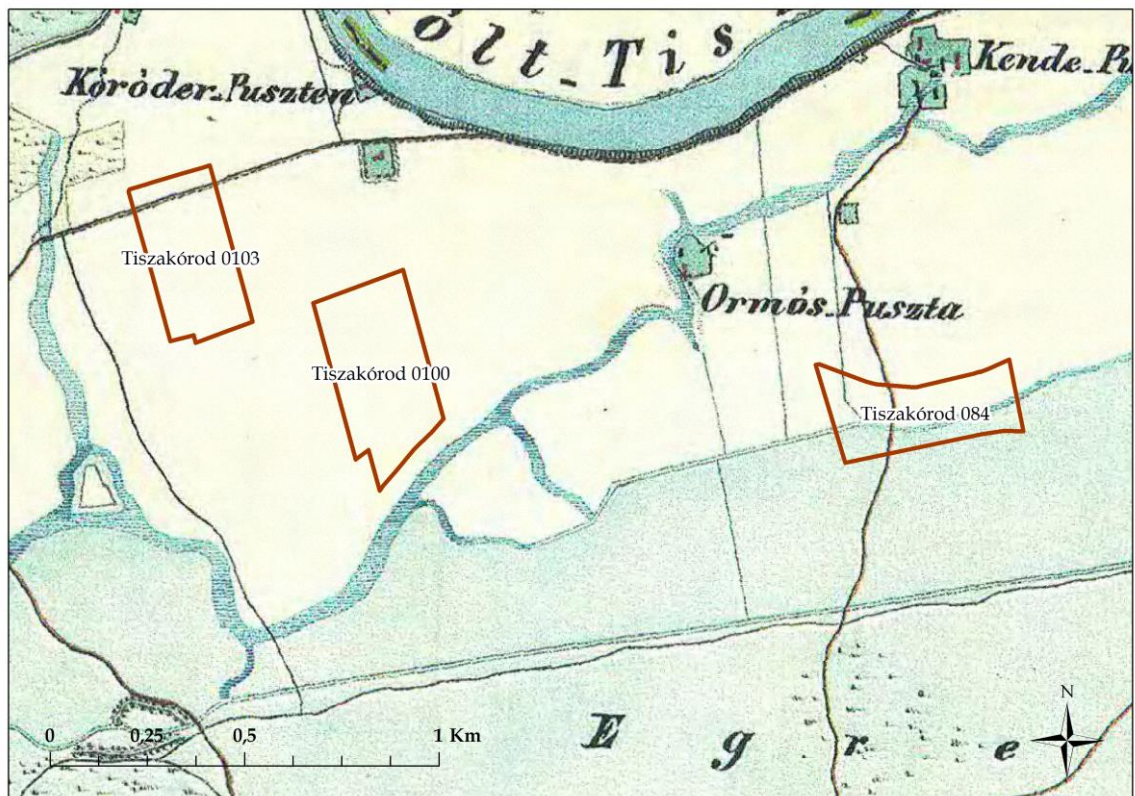
*Dr. Szalontai Csaba PhD
régész, örökségvédelmi szakértő
Szeged, 6726 Izabella u. 5.*

Szeged, 2019. november 17.

7. TÉRKÉPEK

A tervezett homokbánya és környezete a topográfiai térképen. M: 1:10.000

A tervezett homokbánya és környezete a II. Katonai felmérésen. M: 1:10.000